

Bloed aan de paal

Santiago Roncagliolo (1975, Lima) groeide samen met zijn ouders op in ballingschap in Mexico. Met zijn bloedstollende roman *Aprilrood* (Signatuur, 2007) was hij de jongste Alfaguara-prijswinnaar ooit. Roncagliolo schreef onder meer een non-fictieboek over de oprichter van guerrillabeweging Lichtend Pad.

Santiago Roncagliolo

Bloed aan de paal

Vertaald door Peter Valkenet

MERIDIAAN
UITGEVERS

2015

Oorspronkelijke titel: *La pena máxima*

Oorspronkelijk uitgegeven door: Santillana Ediciones Generales, Madrid

© Santiago Roncagliolo, 2014

© Vertaling uit het Spaans: Peter Valkenet, 2015

© Nederlandse uitgave: Meridiaan Uitgevers, Amsterdam 2015

Omslagontwerp: Wil Immink Design

© Omslagbeeld: iStock

Foto auteur: © Julieta Solincêe

Typografie: Perfect Service, Schoonhoven

ISBN 978 90 488 2439 7

ISBN 978 90 488 2440 3 (e-book)

NUR 302

Eerste druk, augustus 2015

www.meridiaanuitgevers.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Meridiaan Uitgevers is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Peru – Schotland	7
Peru – Nederland	19
Peru – Iran	67
Peru – Brazilië	129
Peru – Polen	215
Peru – Argentinië	287
Argentinië – Nederland	351

Peru – Schotland

Hij had de route tientallen keren verkend. Het steegje, de etensstalletjes, de frituurlucht, de rumoerige mensenmassa. In Barrios Altos, een labyrint van verpauperde huizen, smalle, bijna overdekte straatjes en regelrechte krotten, zou hij zich onopgemerkt kunnen bewegen.

Zelfs zijn gevaarlijke vracht zou in de massa onzichtbaar zijn. Weggestopt in het rode rugzakje dat hij op zijn borst droeg, was er geen enkele reden waarom het af te leveren pakket de aandacht zou moeten trekken te midden van het getoeter van de auto's, het geschreeuw van de straatverkopers en de grauwe drukte van een doodgewone zaterdag rond het middaguur.

Maar deze zaterdag was alles anders. Deze keer hingen de straten vol met Peruaanse vlaggen. Uit de ramen, aan de deuren, op de stille straathoeken, overal hingen ze, als rood-witte lijkwaden in een uitgestorven stad.

Hij sloeg een hoek om, beklom een stenen trap en kwam op de binnenplaats van een oude, vervallen haciënda terecht, die hij overstak naar de andere uitgang. Om hem heen heerste een onheilspellende stilte. Hij had het gevoel dat hij werd gevolgd, maar op de binnenplaats klonken alleen zijn eigen voetstappen.

Ongetwijfeld zou hij verderop de buurtbewoners aantreffen. Nog een paar bochten om, als zijn geheugen hem niet in de steek liet, en hij zou bij het waterpunt aankomen. De enige kraan in dit deel van de buurt. Daar zou het wemelen van de families die emmers en kannen met water vulden om hun kleren te wassen, of hun kinderen. Luid pratende moeders en kriskras door elkaar rennende jongens en meisjes.

Hij had dat straatrumoer nodig. De kakofonie van het leven

op straat was de perfecte dekmantel voor zijn missie: een snelle en veilige aflevering. Een discreet en professioneel uitgevoerde overdracht, zonder woorden, zonder poespas. Twee mannen ontmoeten elkaar in de menigte, ze groeten elkaar, een pakket verwisselt van eigenaar en ze nemen weer afscheid. Langer dan vijf seconden hoefde het niet te duren.

Hij had dat traject al vaak afgelegd, en dat zou hij nu ook weer doen. Nog een paar hoeken. Bij de schoenmaker naar links. De straat tegenover de tabakswinkel in. Het pakket afgeven en verdwijnen. Letterlijk. Bij de dikke broodverkoopster naar rechts. Hij moest er nu bijna zijn.

Barrios Altos was in elk geval een goede plek voor de overhandiging. Het leek onmogelijk dat iemand hem in die vreselijke wirwar van nauwe straatjes en op elkaar gestapelde huisjes zou kunnen volgen. Ook hijzelf had moeite om de weg te vinden, ook al had hij nog zo geoefend. Zonder leven tussen die dicht op elkaar staande muren leek Barrios Altos een andere buurt, in een andere stad. Alleen de hemel boven hem, die de kleur van de buik van een ezel had, herinnerde hem eraan dat hij zich nog steeds in zijn eigen Lima bevond.

Hier was het toch ergens? Of was het die kant daar op?

Er was iets aan de hand. Iets abnormaals. Waarom was er niemand op straat?

Hij drukte zijn vracht zachtjes tegen zijn borst en snoof de lucht op. Zelfs de lucht rook anders dan op andere dagen. Maar het ergst was de stilte. Vanuit de huizen bereikten hem gedempte geluiden. Flessen die tegen elkaar stootten. Gelach. Flarden van gesprekken. Soms schoot er plotseling een jongetje in een grijs schooluniform langs hem heen zonder ook maar enige acht op hem te slaan. Voor de deuren stonden lege kratten bier. Maar buiten klonk geen enkel geluid, alsof hij door een immense graftombe in de buitenlucht liep.

Waar was verdomme die kraan? Waar was hij verkeerd gelopen? Aan straatnamen deden ze hier niet. Het rugzakje bewoog tussen

zijn armen. Hij drukte het stevig, maar voorzichtig tegen zich aan.

Ineens hoorde hij een bekend geluid. Een dof getetter. Achter alle gesloten deuren was het te horen. Eerst waren het wat vormeloze klarenstoten. Trompetgeluiden in de verte. Die uitgroeiden tot een drammerige, geëxalteerde melodie. De *Internationale* mischien, of een andere communistische hymne. Hij wist het niet en het interesseerde hem ook niet. Het enige wat hij wilde was zich zo snel mogelijk weer uit de voeten maken. De kraan of een uitgang vinden en wegwezen, met of zonder rode rugzak.

Hij bleef staan op een kruising en spitste zijn oren. Nu herkende hij enkele woorden van het lied, evenals het plechtstatige en trotse ritme. Het was het volkslied. En het waren niet de bewoners van de huizen die het zongen. Het kwam uit televisies.

Voetbal, dacht hij. Dat was ik vergeten.

Na het volkslied kondigde een commentator aan wat er stond te gebeuren. Het was de eerste stem die hij duidelijk verstond, en hij haalde opgelucht adem.

‘Deze keer doen we echt mee, Peru! Met Chumpitaz in de verdediging, *de Linksbenige Poëet* Cueto op het middenveld en *de Baby* Cubillas in de voorhoede, betreedt het beste elftal uit onze historie het veld in Córdoba. Onze jongens zijn volwassen geworden en staan klaar om in Argentinië dé verrassing van het WK 1978 te worden. Schotland is beslist geen gemakkelijke tegenstander en heeft onlangs nog van Frankrijk en Engeland gewonnen, maar Peru zal vast en zeker ook het een en ander te zeggen hebben ...’

Het beginsignaal klonk en de spelers begonnen te rennen. Vanuit de huizen drongen applaus en aanmoedigingen naar buiten. Leunend tegen een smoezelige muur, met het rugzakje voor zijn borst, slaakte hij een diepe zucht. Dit was zonder twijfel de aller-slechtste dag in de geschiedenis die ze hadden kunnen uitkiezen.

Hij zocht verder naar de kraan. Hier ergens moest het zijn. Kranen lopen niet weg. Door de halfgeopende ramen zag hij zwart-witte flitsen van de wedstrijd. De Schotten droegen donkere shirts, en de Peruanen hun eeuwige witte shirt met de rode band die als de

wond van een zweepslag schuin over hun borst liep. In de huizen, voor de televisie, dronken de bewoners van Barrios Altos bier, beten ze op hun nagels en luisterden ze allemaal naar dezelfde commentator: 'Daar komt Schotland weer, over links, onder in beeld. Dat was Johnston. De bal komt bij Masson, die schiet! Doelman Quiroga stopt de bal maar half, en ... Opgepast, daar komt Jordan door het centruuuuum ... Goal! Goooooooooooooooooooooooooal van Schotland! Goal van Jordan, de nummer 9, met dat neusje voor doelpunten dat zo typerend voor hem is!'

In de huizen klonken kreten van teleurstelling. En meteen daarna, uit honderden kelen, beledigingen aan het adres van de scheidsrechter, van de nummer 9 van Schotland, van zijn moeder, van Peru. Een donkere wolk daalde neer op Barrios Altos.

Maar ondertussen had hij de kraan gevonden. Dit moest hem zijn, hoewel hij er anders uitzag dan hij zich herinnerde. Een waterleiding die uitkwam op een hoek van een relatief breed kruispunt. Normaal gesproken verdrongen de buurtbewoners zich hier op zaterdag op dit tijdstip rond het aftappunt. Maar nu, met die wedstrijd, was er geen mens te bekennen.

Even meende hij voetstappen achter zich te horen. Toen hij zich omdraaide, bleek hij echter nog steeds alleen op het kruispunt te staan. Er was niemand om het pakket in ontvangst te nemen. Hij voelde hoe een zenuwachtige spanning zich van hem meester maakte. Dit was niet het type werk waarin je fouten kon maken. En toch had hij een fout gemaakt. Doordat hij was verdwaald en het openbaar vervoer stillag, was hij bijna een uur te laat. Misschien had zijn contactpersoon op hem gewacht en was hij weggegaan. Misschien was hij naar het voetbal gaan kijken.

Hij besloot te wachten. In elk geval tot na de wedstrijd. Mogelijk wilde zijn contactpersoon pas tevoorschijn komen wanneer het leven weer op gang was gekomen. Als Peru zou winnen, zou de hele buurt de straat op gaan om de zege te vieren. En als Peru zou verliezen, zou de hele buurt de straat op gaan om te treuren in de cafés. In beide gevallen zou alles weer zijn normale ritme hervinden.

Hij wilde zo snel mogelijk van dat pakket af. Dit was niet iets wat je thuis kon bewaren tot een andere keer.

Het probleem was wat hij in de tussentijd moest doen. Hij verveelde zich. Op zijn tenen sloop hij naar een openstaand raam, waarachter een gezin met drie kinderen als versteend voor de televisie zat. Allemaal droegen ze het voetbalshirt met de diagonale rode band. Op de rug van een van de shirts stond in zwarte letters: CUBILLAS. Hij liet zich meevoeren door de ritmische verteltrant van de commentator: ‘Cubillas naar Velásquez. Harde tackel op Velásquez, die neergaat, maar er wordt niet gefloten en Velásquez staat meteen weer op; hij heeft nog steeds de bal. Terug naar Cubillas, op de rand van de zestien. Cueto gaat het strafschopgebied in ... Cueto glipt langs twee verdedigers en krijgt de bal van Cubillas! Cueto alleen voor de keeper! Laag schot in de rechterbenedenhoek, en ... Goal! Goooal! César Cueto, de nummer 8, laat zijn fabuleuze linkerbeen spreken en het is 1-1!’

Barrios Altos werd bevangen door een collectief delirium. Hij hoorde meubels omvallen, geapplaudisseer en vooral veel ‘goooooooooal’, met één enkele stem die overal vandaan leek te komen, alsof het donderde in de hemel.

Geschrokken door het kabaal begon iets in het rode rugzakje zich te roeren, en er ontsnapte een soort gesnik uit.

‘Ssst, stil maar,’ fluisterde hij, terwijl hij het rugzakje weer recht hing tegen zijn lichaam. ‘Rustig maar.’

Van alle mogelijke pakketten in het universum moest hij vandaag juist met dit opgescheept worden. Een zending zonder naam, zonder instructies vooraf, zonder controle.

Hij had vragen moeten stellen. Iemand had hem moeten vertellen wat hij ging vervoeren.

Maar nu was het te laat.

Hij beloofde zichzelf dat hij hiermee zou stoppen. Dit was de laatste keer. Hij wist niet hoe het dan verder moest, maar dit soort klusjes zou hij niet meer aannemen. Nooit meer. Hij had nu ie-

mand die van hem hield. Alles zou anders worden. Eindelijk. Hij hoefde zich alleen nog maar van dit pakket te ontdoen. Door het aan iemand anders over te dragen. Om er daarna onmiddellijk van door te gaan. En alles te vergeten, als hij dat kon.

In de huizen klonk opnieuw een koor van protesten. Het leek wel alsof de revolutie was uitgebroken. Hij keek weer naar het televisiescherm.

‘De zwaarste straf,’ riep de commentator op deze en op alle andere televisies in Peru. ‘Penalty voor Schotland! Héctor Chumpitaz onderbreekt de aanval van Rioch en de scheidsrechter heeft naar de penaltystip gewezen. Oblitas en Toribio Díaz protesteren, maar de arbiter is onvermurwbaar ... Masson maakt zich gereed om de strafschop te nemen. Aanloop van Masson en ... gestopt! Een heroïsche redding van Quiroga!’

Een nieuwe explosie van blijdschap deed Barrios Altos op zijn grondvesten schudden. Ondanks zijn chagrijnige stemming kon hij een glimlach niet onderdrukken. Dit land is niet in staat om zich ook maar enigszins te organiseren, dacht hij. Maar als er een voetbalwedstrijd is, gedraagt het volk zich even gedisciplineerd als een leger. Het was alsof er een kudde paarden op hol was geslagen. In het huis waar hij naar binnen keek was iedereen opgesprongen en stonden ze te schreeuwen tegen de spelers op televisie, alsof die hen konden horen. De jongen met het shirt van Cubillas had een rood-wit vlaggetje in zijn handen waar hij als een bezetene mee stond te zwaaien.

Ondanks de losgeslagen euforie was hij alert genoeg om de passen te horen die, deze keer wel, in een van de steegjes dichterbij kwamen. Hij wilde zich juist omdraaien toen de wedstrijd in een stroomversnelling raakte: ‘Muñante op rechts. Pass naar *de Knaap* Duarte. Cueto, de Linksbenige Poët, vraagt om de bal; breedtepassje op Cubillas. Schot van Cubillas van ver buiten het strafschopgebied ... Doelpunt! Goooooooooooooooooooooooooooooooooal van Peru! Cubillas verrast de keeper met een onmogelijk schot in de kruising, daar waar de spinnen hun web bouwen, en zet Peru op voorsprong!’

Nu begon zelfs de aarde te beven. Niet alleen omdat Barrios Altos uit zijn voegen barstte van vreugde, maar ook door een schot met een vuurwapen en de kogel die zich vlak naast zijn gezicht in de muur boorde, precies achter de kraan, waardoor een van de tegels werd geperforeerd en de verf ervan afspatte.

In een reflex begon hij te rennen, zigzaggend en dekking zoekend bij de muren. Hij drukte het rugzakje zo stevig als hij kon tegen zich aan en vluchtte weg via een steegje. Voordat het gejuich om het doelpunt wegstierf, hoorde hij nog een kogel langs zijn arm fluiten.

In de daaropvolgende minuten was het weer stil. Op de haastige, dreigende passen die achter hem weergalmden na. Hij liep een trap op naar de andere kant van de straat, sloeg verschillende verlaten steegjes in en sprong weer naar beneden zodra dat mogelijk was. Door zo diep mogelijk die stadsjungle in te dringen hoopte hij veiliger te zijn. Maar wie het ook was die hem achtervolgde, die persoon hoefde niet te rennen, want hij bleek het terrein goed te kennen en verscheen op de meest onverwachte hoeken om de jacht voort te zetten. Terwijl hij aan zijn achtervolger probeerde te ontkomen, klonk dezelfde stem weer uit alle woningen: 'Cueto ... Cubillas vraagt om de bal, maar Cueto kiest voor een lange pass op Oblitas, die uit het niets lijkt te komen en zijn directe tegenstander van zich heeft afgeschud. Oblitas op weg naar het vijandelijke doel! Oblitas gaat het strafschoopgebied in! Sliding van achteren door een Schotse verdediger. Dat is een overtreding, scheidsrechter! ... Vrije trap. Op een heel gevaarlijke plek, net buiten het strafschoopgebied. Oblitas protesteert en zegt dat het erbinnen was. Maar de scheidsrechter heeft al gefloten voor een free kick ...'

Hij steunde tegen een muurtje om op adem te komen. Het zweet stond op zijn voorhoofd. Hij voelde een gat in zijn maag. Het pakket in de rugzak was onrustig en maakte murmelende en pruttelende geluiden.

'Alsjeblieft, blijf stil,' zei hij. 'Doe me dat niet aan.'

Uit het rugzakje kwamen nu klagelijke geluiden, als van een

krolse kater. Maar plotseling veranderde het geluid in het onmiskenbare gehuil van een baby, het gekrijs van een angstig of hongerig kind, dat evenveel decibellen leek te produceren als de sirene van een ambulance.

‘Alsjeblieft ...’ smeekte hij, terwijl hij het rugzakje wiegde en een slaapliedje neuriede waarvan hij de tekst niet kende.

Het enige antwoord kwam van de voetbalcommentator: ‘Vrije trap op de rand van het strafschoopgebied. Sotil, Muñante en Cubillas staan bij de bal. Ze overleggen. Wie gaat hem nemen? De Schotten vormen een vijfmansmuur ...’

De baby begon steeds harder te huilen. Hij wilde verder vluchten, maar begreep dat het te laat was. Aangetrokken door het geblèr van de baby was iemand tot achter het lemen muurtje geslopen. Het eerste wat hij zag was de schaduw van een pistool op de afgebladderde muur. Hij wilde praten. Maar toen hij zich had omgedraaid, kon hij geen stom woord uitbrengen.

Hij kende die persoon. Tenminste, hij dacht die persoon te kennen, tot hij hem hier tegenkwam. ‘Jij ... maar jij ...’

‘Doe de rugzak af.’

Iemand zette het geluid van een televisie harder. De commentator zei: ‘Muñante neemt een aanloop, maar stapt over de bal ...’

Hij probeerde een gesprek aan te knopen. Misschien was alles nog niet verloren, zoals in de voetbalwedstrijd, waarin Schotland eerst op voorsprong had gestaan: ‘Niet doen. Alsjeblieft. Laten we praten.’

Met zijn handpalmen naar voren gericht vroeg hij zijn belager om rustig te blijven. Hij merkte dat hij hilde, want de tranen stroomden over zijn wangen. Heel langzaam deed hij het rode rugzakje af en legde het op de grond. De baby was op onverklaarbare wijze gekalmeerd, alsof die het resultaat van de vrije trap afwachtte.

‘Alsjeblieft, niet doen.’

‘Kop dicht, ellendeling.’

‘Het wordt Cubillas. Daar komt het schot, ennn ...’

‘Nee ...’

Goal! Goooooooooooooooooooooooooooooooooal van Peru!
Wát een doelpunt! Cubillas krult de bal met buitenkant rechts in de linkerkruising en schrijft in de eerste wedstrijd van Peru op dit WK direct geschiedenis! Peru 3, Schotland 1!

De vreugdekreten om de overwinning overstemden alle andere geluiden in Barrios Altos. Tijdens het triomfantelijke gejuich dat volgde, tijdens de omhelzingen en de kussen en het gelach, hoorde niemand het smartelijke en radeloze gehuil van een baby in een rode rugzak, en al helemaal niet de knal van het dodelijke schot uit een handvuurwapen.

Peru – Nederland

Een velletje papier. Geen officieel aangifteformulier.

Assistent-archivaris Félix Chacaltana Saldívar keek nog eens goed naar het formulier en zuchtte verdrietig. Een aangifte bevatte allerlei gegevens. De naam van de persoon die aangifte deed. Het nummer van zijn of haar identiteitskaart. Datum, tijdstip en plaats van de feiten. Een gedetailleerde beschrijving van die feiten. Handtekening en stempel van de dienstdoende ambtenaar. Als ook maar één van deze elementen ontbrak, was het formulier niet meer dan een velletje papier.

Chacaltana maakte zich geen illusies. Zijn bureau was het afvoerpuntje van de rechterlijke macht, waar alle warrige, onduidelijke en onbruikbare documenten terechtwamen. Als officieren van justitie, rechters, piketadvocaten, klerken, schoonmakers, conciërges of gerechtsboden niet wisten hoe ze een formulier moesten invullen of daar te lui voor waren, schoven ze het door naar het archief in de hoop er zo vanaf te zijn. Maar zelfs dan waren er formaliteiten die moesten worden gerespecteerd.

Elke middag voordat hij zijn werkplek in het souterrain verliet, vergewiste assistent-archivaris Félix Chacaltana Saldívar zich ervan dat hij elk ontvangen document consciëntieus had gearchiveerd. Verstoringen van de openbare orde in archiefkast 5ZCB3, overtredingen tegen de symbolen van de natie in ordner 6NOF45, gewapende overvallen in rij 3BN45. Het archief van de rechterlijke macht was een compendium van alle in het land gepleegde misdrijven, strafbare feiten en overtredingen, een levend register van alles wat in de samenleving beter zou kunnen worden geregeld. En daarom verdiende het respect.

Maar daar lag het hem aan te staren: een velletje papier zonder

andere informatie dan dat er een administratieve onregelmatigheid – betreffende reisbewegingen van grensoverschrijdende aard – was gepleegd en de naam van de persoon tegen wie aangifte werd gedaan, Nepomuceno Valdivia. En dat alles geschreven in een onleesbaar handschrift. Als op een van de hogere verdiepingen een officier van justitie het naar het archief had doorverwezen, had die niet de moeite genomen om zijn naam eronder te zetten en te vermelden welke stappen er moesten worden ondernomen. Een ramp. Een overtreding zonder documentnummer of precieze coördinaten was geen overtreding. Die kon niet worden gearchiveerd. En wat niet kon worden gearchiveerd, had in feite niet plaatsgevonden.

Verontwaardigd besloot Chacaltana een klacht in te dienen tegen de auteur van het formulier. Hij stond op uit zijn stoel en begaf zich met vastberaden tred tussen de dossiermappen en de stapels papier. Tijdens de eerste dagen van zijn stage bij het archief had hij het jammer gevonden dat er geen raam was, maar toen hij er een jaar werkte wist hij allang dat de stellingkasten en de torenhoog opgestapelde documenten sowieso elk raam volledig zouden hebben geblokkeerd. Nu voelde de stoffige atmosfeer in het archief juist prettig aan, als de nestgeur van een knus gezin. Bovendien mocht hij niet klagen: aan de andere kant van de kelder was het cellenblok waar verdachten in afwachting van hun proces werden opgesloten. Hij was in elk geval aan de goede kant van het souterrain terechtgekomen, waar alleen papieren werden opgeborgen en geen personen.

Hij liep naar het bureau van de directeur aan het einde van de gang en klopte met de knokkels van zijn hand op de deur, hoewel die openstond. De directeur, een man van even boven de zestig met het kale hoofd van een man van zeventig en een bril van een man van tachtig, voerde een telefoongesprek. ‘Dit elftal gaat het doen,’ zei hij lachend. ‘Hier heb ik mijn hele leven op gewacht. Als je geld hebt, zet het dan in, want we gaan kampioen worden. Op zijn minst halen we de finale. Zet je huis in. Zet je vrouw in, hahaha!’

Hij maakte een gebaar naar Chacaltana dat hij binnen kon ko-

men. Zoals alles om hem heen was ook het kantoor van de directeur tot de nok toe gevuld met stapels papier en losse documenten: op het bureau, aan de muur, op de grond. In de weinige vrije ruimte die er nog over was in het kantoor hing de rook van Inca-sigaretten van zwarte tabak en een lichte, nauwelijks waarneembare alcohollicht. Chacaltana nam plaats op de enige stoel voor het bureau en wachtte. De directeur keek hem tijdens het telefoongesprek een paar keer lachend aan, maar Chacaltana vermeed zijn blik. Eigenlijk keurde hij het gebruik van publieke middelen voor het voeren van privételefoontjes, wat dat gesprek over voetbal ontegenzeggelijk was, ten strengste af. Als de directeur tenminste niet de coach van de nationale voetbalselectie aan de lijn had, omdat die bijvoorbeeld precies op dat moment informatie over een bepaalde gebeurtenis uit het verleden bij het archief wilde opvragen. Als het om procedurele zaken ging, mocht niets worden uitgesloten.

‘En die doelpunten van Cubillas!’ vervolgde de directeur. ‘Magistraal. Wat een klasse!’

Nadat het prettige gesprek nog een paar minuten was doorgegaan, hing de directeur op, maar de brede glimlach verdween niet van zijn gezicht. Zijn tanden waren verkleurd door de tabak.

‘Voor de draad ermee, jongen. Ik ben benieuwd naar je mening.’

Assistent-archivaris Félix Chacaltana Saldívar vroeg zich af of de directeur misschien doelde op de onvergeeflijke nalatigheid om een aangifte zonder gegevens in te dienen. Maar het was maandagochtend, en het was voor de directeur niet gebruikelijk om voor de lunch over werk te praten. Of om zelfs maar aanwezig te zijn.

‘Mijnheer?’

‘De wedstrijd van zaterdag! Wat heet een wedstrijd: een kunststukje was het! Een herculeswerk!’

Chacaltana wist niet wat hij moest antwoorden.

‘Het was goed,’ zei hij, omdat hij vermoedde dat de directeur dat wilde horen. ‘Heel goed zelfs.’

‘Je moet me vertellen welk doelpunt je het mooist vond. Ik ben een enquête aan het houden.’

‘Welk doelpunt? Het ... eerste.’

Het gezicht van de directeur betrok en drukte nu verbazing uit: ‘Hoezo het eerste? Het eerste doelpunt was van Schotland!’

‘Ah. Ik bedoel het eerste doelpunt van ... eh ... Alianza Lima?’

De blik van verbazing veranderde nu in een blik van verbijstering: ‘Félixje,’ begon de directeur langzaam te reciteren, ‘Peru doet mee aan het WK in Argentinië. Heb je daar iets van meegekregen?’

Voetbal viel buiten het geestelijk universum van Félix Chacaltana, en als het daar al een plekje innam, dan was het in de buurt van zaken als het vogelbekdier of de familie van de buideldieren, ver verwijderd van wat hij belangrijk vond. En op dit moment ver verwijderd van zijn hopeloze aangifte. Toen hij zich herinnerde dat hij die in zijn hand had, begon hij ermee in de lucht te zwaaien alsof het een moordwapen was.

‘Ik heb deze aangifte op mijn bureau aangetroffen,’ legde hij uit, ‘en het document vertoont zowel ernstige vormgebreken als inhoudelijke tekortkomingen, mijnheer.’

Nu keek de directeur bezorgd: ‘Ja, je bent een topper. Maar je weet dat Peru op dit moment aan het WK meedoet, toch?’

‘Jawel, mijnheer. Nu wel. Dank u daarvoor. Wat betreft de aangifte tegen de heer Nepomuceno Valdivia, die is mij doen toegekomen zonder dat aan de vereiste bepalingen van het reglement is voldaan, waardoor ik onmogelijk kan overgaan tot de wettelijk verplichte registratie en archivering ervan, reden waarom ik u moet melden ...’

‘Hoe oud was jij ook alweer, tijger?’

Assistent-archivaris Félix Chacaltana Saldívar slaagde er niet in om antwoord te geven. De vraag was veel te persoonlijk en volledig ongepast, ook al was hij afkomstig van het hoofd van zijn afdeling. Maar de directeur verwachtte helemaal geen antwoord. Hij schudde met zijn hoofd en vervolgde: ‘Félixje, moet jij niet eens gaan leven?’

‘M... mijnheer?’

‘En noem me maar Arturo, dit is het paleis van justitie, niet het leger.’

‘Ja, mijnheer.’

‘Arturo.’

‘Ja, mijnheer.’

De directeur keek berustend naar zijn assistent en vervolgde: ‘Je bent net afgestudeerd. Je hebt je eerste contract gekregen. Nu zou je moeten proberen om een beetje van het leven te genieten. Ga naar het voetbal, pak eens een biertje, neem een vriendin. Een saaie ambtenaar kun je altijd nog worden.’

‘Het punt is dat onzorgvuldig opgestelde documenten aanleiding kunnen geven tot betreuenswaardige ...’

De directeur had zijn ogen gesloten. Chacaltana vroeg zich af of hij in slaap was gevallen. Als om dat direct te ontkennen, zette de directeur zijn bril af en begon hij die ongeïnteresseerd schoon te maken met zijn stropdas.

‘Oké, vooruit dan. Wat is dat voor aangifte?’

‘Een aangifte wegens een administratieve onregelmatigheid betreffende reisbewegingen van grensoverschrijdende aard,’ zei Chacaltana enthousiast. Eindelijk leek hij serieus te worden genomen. De directeur liet een lange stilte vallen voordat hij zei: ‘Betreffende reisbewegingen.’

‘Ja.’

‘Van grensoverschrijdende aard.’

‘Inderdaad.’

‘Oef,’ zuchtte de directeur vermoeid. ‘Daarvoor moet je bij de militairen zijn.’

‘Strikt genomen, mijnheer, bij de uitvoerende tak van de douanepolitie ...’

‘De militairen dus, jongen. In dit land zijn zelfs de ministers van Landbouw militairen.’

Chacaltana begreep dat dit een extra werklust met zich mee zou brengen.

‘Met uw permissie, mijnheer, maar ik kan de informatie ook zelf

opvragen. Ik kan de benodigde ambtsberichten deze middag nog gereed hebben voor ondertekening, dan kunnen ze in de loop van morgen worden verzonden.'

Hij wilde zich nuttig maken, maar vooral wilde hij de ambtsberichten schrijven. Niets maakte Félix Chacaltana Saldívar gelukkiger dan het elegante proza van een officieel ambtsbericht.

De directeur toonde geen enkele geestdrift voor zijn voorstel. Hij wreef nog een laatste keer over de glazen van zijn bril, die wonderlijk genoeg nog even vies waren als daarvoor, en zette hem weer op zijn neus.

'Beste Félix, weet je hoeveel een functionaris daarboven verdient? Weet je hoeveel jijzelf zult gaan verdienen als je slaagt in het leven en een belangrijke functie in de publieke sector weet te bemachtigen?'

'Mijn motivatie heeft nooit een financieel karakter gehad, mijnheer. Mijn grootste beloning bestaat in de eer om mijn vaderland te dienen en ...'

'Een fooi,' ging de directeur op onverstoorbare toon door. 'Een fooi ga je verdienen, net als ik en iedereen hier. Dus is het normaal dat een ambtenaar zich soms niet helemaal kan opladen, en in het geval van een ... hoe noemde je het ook al weer?'

'Administratieve onregelmatigheid betreffende reisbewegingen van grensoverschrijdende aard.'

'In het geval van een zaak die niet heel belangrijk is en wel veel werk vergt, is het normaal dat een wat minder scrupuleuze ambtenaar van dat papiertje probeert af te komen. Dus doe jij dat nou ook maar. Staat het niet vol met fouten? Je hebt het gewoon niet ontvangen. Als niemand zijn naam erop heeft gezet, gaat niemand het ooit opvragen. Dat is de levensles van vandaag.'

Voor assistent-archivaris Chacaltana stonden de woorden van de directeur gelijk aan blasfemie.

'Maar mijnheer, ik beveel aan een onderzoek te starten teneinde onomstotelijk vast te stellen wie dit ...'

'Heb je geen andere dingen te doen?' De directeur begon ongeduldig te worden.

‘Nee, mijnheer,’ haastte de assistent-archivaris zich te antwoorden. ‘Ik heb het achterstallige materiaal van 1976 gearhiveerd, ik heb een nieuw systeem voor de organisatie van documenten opgezet, ik heb het register van secundaire gebeurtenissen uitgebreid en ik heb nieuwe kantoorartikelen besteld bij de secretaresse van Personeelszaken.’

‘Prima,’ zei de directeur zonder zijn verrassing te verbergen. ‘Dat heb je goed gedaan. Dan heb ik nu een nieuwe opdracht voor je.’

‘Mijnheer?’

‘Zorg dat je een televisietoestel op je bureau krijgt.’

‘Ik denk niet dat ...’

‘Zorg dat je een televisie krijgt en ga er recht voor zitten. En blijf daar zitten tot woensdag, wanneer we tegen Nederland spelen.’

‘Mijn... heer?’

‘En zoek een vriendin, tijger. Of iets dergelijks.’

‘Maar ...’

‘Dat is een bevel. Je kunt gaan.’

Chacaltana stond zonder te protesteren op.

Op één punt had de directeur zich vergist.

Chacaltana had al een vriendin. Of iets dergelijks.

En die was niet de oplossing voor al zijn problemen. Op dat moment was ze juist zijn grootste probleem.

Hij bracht de middag door met het schrijven van het ambtsbericht waarin hij verzocht om de toewijzing van een televisietoestel. Toen hij klaar was, was het zes uur. De directeur had zijn post al verlaten. Chacaltana liet de documenten voor ondertekening achter op het bureau, in een grote asbak die als postvak fungeerde. Daarna pakte hij zijn sjaal, kamde zijn haar voor de spiegel in het wc-blok en stopte zijn zakdoek weg in een binnenzak. Weer opgefrist liep hij naar het einde van het souterrain, nam de trap naar boven, doorkruiste de lange gangen van het paleis van justitie op weg naar de uitgang en daalde de imposante trap met de majestueuze zuilen en gebeeldhouwde leeuwen af, waar de echte wereld op hem lag te wachten.

De Paseo de la República ontving hem met een chaos van toeterende claxons, etensgeuren en geschreeuw van gestreste automobilisten. Overal om hem heen botsten voetgangers, die allemaal een andere kant op gingen dan alle anderen, tegen elkaar op. De rook uit de uitlaten van de auto's vermengde zich met de grijze lucht boven Lima en werd één met de oude gevels van het historische centrum.

Precies daarom hield Chacaltana van zijn werk. Vanwege het contrast. Daarbeneden, in dat met paperassen beklede souterrain, was het mogelijk om een bepaalde orde te scheppen en het leven te organiseren in daders, handelingen en gevolgen. Buiten, in de verwarrende drukte van de stad, heerste daarentegen de meest absolute ordeeloosheid, waarin hij zich niet op zijn plaats voelde. Als hij niet aan het werk was, was zijn favoriete bezigheid om in gedachten aanklachten te formuleren tegen de burgers die hij tegenkwam, aangezien ze vrijwel allemaal wel een elementaire regel van het maatschappelijk verkeer schonden.

Hij sloeg de Jirón Carabaya in en passeerde het Plaza San Martín. De aftandse gevels van de gebouwen waren volgeplakt met verkiezingsposters waarop allerlei vreemde afkortingen stonden: PAP, FOCEP, FRENATRACA, PPC. Chacaltana had nog nooit verkiezingen meegemaakt, althans niet sinds hij over een geheugen beschikte. De overvloed aan houten borden met verkiezingspropaganda en de demonstraties in de straten waren voor hem een voorbeeld van de wanorde van de stad, te vergelijken met het vuilnis dat zich op de straathoeken ophoopte. Een van de kandidaten op de posters had zelfs een geweer in zijn handen. Chacaltana bedacht dat hij aangifte kon doen tegen politici in het algemeen wegens aantasting van het stedelijke landschap en tegen die kandidaat in het bijzonder wegens apologie van een antipatriottisch symbool.

Hij stak het Plaza de Armas over, liep met een boog om een tank heen en passeerde het Presidentieel Paleis tot hij bijna bij het treinstation Desamparados was. Daar ging hij café Cordano binnen en nam plaats aan een tafeltje. Hij bestelde een papajasap en haalde een exemplaar van *El Peruano*, de staatscourant van het land, tevoorschijn.

Terwijl hij op zijn vriend Joaquín wachtte, probeerde hij de krant te lezen, maar het lukte hem niet om zich te concentreren. Elke keer als er een klant binnenkwam moest hij zich inhouden om niet op te springen uit zijn stoel. Hij was zenuwachtig voor het gesprek dat hij straks zou moeten voeren. Eigenlijk wist hij niet eens wat voor gesprek het zou worden. Hij kon niet bedenken hoe hij moest beginnen en had ook niet duidelijk voor ogen wat hij precies vragen. Het enige wat hij wist was dat hij met niemand anders dan met Joaquín over zijn probleem kon praten. Het ging tenslotte om een echt mannenprobleem.

Joaquín Calvo was zijn beste, om niet te zeggen zijn enige vriend. Vanaf de eerste dag dat Félix Chacaltana als stagiair in het souterrain van het paleis van justitie was komen werken, had Joaquín zich onderscheiden als een voorbeeldige gebruiker van het archief. Hij kwam met Britse punctualiteit stipt om kwart over negen binnen,

vroeg de dossiers die hij nodig had op alfabetische volgorde aan en schreef alle informatie nauwgezet over in notitieboekjes met zelf-gemaakte tabbladen. Hij vulde systeemkaartjes in, die hij later in de notitieboekjes plakte, en na elk bezoek aan het archief lagen alle documenten weer netjes op hun plaats. Als alle gebruikers van het archief waren zoals hij, als alle Peruanen waren zoals hij, zou het land er een stuk beter voor staan, dacht Chacaltana.

Maar deze middag was Joaquín voor het eerst niet op het afgesproken tijdstip verschenen. Om de tijd te doden luisterde Chacaltana naar de gesprekken in café Cordano. Voetbal, voetbal, voetbal. Zijn vriendschap met Joaquín was waarschijnlijk te danken aan het feit dat zij de enige twee Peruanen waren die niet van voetbal hielden. Een of twee keer per maand lunchten ze met elkaar, als Joaquín het archief bezocht, en dan gingen hun gesprekken over de dagelijkse gang van zaken in het souterrain. En elk weekend troffen ze elkaar in de Pasaje Mártir Olayo voor een partijtje schaak. Nooit hadden ze het over hun privéproblemen, voornamelijk omdat Félix Chacaltana en privéproblemen niet goed samengingen. Maar nu hij er wel een had, was de persoon aan wie hij dat het best kon toe-vertrouwen zonder twijfel Joaquín.

In essentie kwam het erop neer dat Chacaltana in het huwelijk wilde treden. Hij was verliefd op een meisje dat vlak bij het paleis van justitie werkte, Cecilia. Hij ging al een paar maanden met haar uit en achtte het moment gekomen om hun relatie te formaliseren. Dat bracht twee moeilijkheden met zich mee: hoe hij het Cecilia moest vragen en, nog een graadje moeilijker, hoe hij het aan zijn moeder moest vertellen.

Met zijn veertig jaar had Joaquín veel meer levenservaring dan zijn jonge vriend. Bovendien was hij door zijn werk als universitair docent gewend om met vrouwelijke studenten in de leeftijd van de assistent-archivaris om te gaan. Hij zou hem kunnen helpen om de twijfels waar hij mee worstelde weg te nemen ... als hij tenminste zou komen.

Félix Chacaltana keek op zijn horloge. Joaquín was al twintig

minuten te laat. Misschien was hij onderweg ergens opgehouden. Vrijdag, in het archief, had hij een gespannen indruk gemaakt. Hij had zelfs een beetje pips gezien. Maar hij had Chacaltana verzekerd dat hij maandag om kwart over zes in café Cordano zou zijn. Normaliter betekende dat dat hij er om tien over zes al was.

Om halfacht, na twee papaja- en één ananassap, beseftte Chacaltana dat zijn vriend niet meer zou komen. Hij betaalde de rekening en vertrok. Hij had geen enkele officiële mededeling in de Peruaanse staatscourant gelezen. Maar buiten, op de binnenplaats van het Presidentieel Paleis, vond zoals elke dag gewoon de wisseling van de wacht plaats.

‘Félix Chacaltana Saldívar, je bent te laat.’

Zijn moeder noemde hem alleen zo, bij al zijn namen, als ze hem een verwijt ging maken.

‘Het spijt me, mama. Het verkeer in het centrum zat weer helemaal vast.’

Hij zou eerder thuis zijn geweest als hij de afstand tussen het centrum en hun huis in de wijk Santa Beatriz lopend had afgelegd. Om zijn thuiskomst wat uit te stellen had Chacaltana echter besloten een minibus te nemen. Op dit uur van de dag was het verkeer een langzame processie van tuberculeuze motoren die zich hoestend en proestend een weg door de chaos probeerden te banen. Maar nu was hij er dan toch. En hij was niet de enige.

‘Je vriendin zit binnen op je te wachten,’ deelde zijn moeder hem mee.

Cecilia zat in een van de oude stoelen in de woonkamer achter een kopje thee. Tot zijn afgrijzen zag Chacaltana dat ze een minirok droeg. Dat was meer dan zijn moeder kon verdragen. Toen hij Cecilia groette, probeerde hij niet naar haar benen te kijken en haar zo onpersoonlijk mogelijk te kussen.

Chacaltana had Cecilia altijd met respect bejegend, zoals van een echte heer mocht worden verwacht. In de zes maanden dat ze elkaar nu zagen had hij niet de geringste poging gedaan om de grenzen van het betamelijke te overschrijden. Maar hij was niet van steen: elke keer voelde hij de lust iets sterker aan zijn goede manieren knagen. Als ze in een te volle bus tegen elkaar aangedrukt zaten, kostte het hem moeite om de bobbel in zijn broek te verbergen. En bij het afscheid nemen moest hij zich er altijd van weerhouden om haar vol op haar mond te kussen.

‘En krijg ik geen kus?’ hoorde hij een snibbig stem mopperen.
‘Sorry, mama.’

Chacaltana gaf zijn moeder een kus op haar voorhoofd en ging tegenover haar op de bank zitten, naast Cecilia, maar zonder haar aan te raken. Hij schonk zichzelf een kopje thee in en nam een slok, waarbij hij zijn tong verbrandde. Hij zette het kopje terug op tafel. Afgezien van de geluiden die hij maakte met de theepot en het schoteltje was de kamer in een diepe stilte gehuld.

Hij probeerde het ijs te breken. De aangifte van die ochtend leek hem geen geschikt onderwerp. Zijn tête-à-tête met de directeur en de gesprekken in café Cordano waren dat echter wel. Hij schraapte zijn keel en verkondigde: ‘Er is een voetbalwedstrijd geweest.’

‘Ja,’ antwoordde het meisje, dat zich maar al te graag aan deze reddingsboei vastklampte. ‘Bij ons thuis werd iedereen helemaal gek toen Peru won.’

‘Voetbal,’ foeterde de moeder. ‘Gisteren was er niet één man bij de mis. Ze moesten allemaal een of andere wedstrijd zien. Afschuwelijk gewoon.’

‘Maar nu is iedereen gelukkig,’ opperde het meisje. ‘Dat is er weer leuk aan.’

‘Iets wat een mens wegdrijft van God, kan niet echt gelukkig maken,’ vonniste de moeder. Na deze woorden hulde de kamer zich weer in stilte, als in een donkere mantel.

Cecilia liet haar ogen over de inrichting van de woning gaan. Behalve met heiligen- en kruisbeelden stond het hele huis vol met goedkope porseleinen figuurtjes, en aan de muren hingen olie- en verf schilderijtjes met Europese bosgezichten en een altaarstuk in Ayacucho-stijl.

De blik van het meisje bleef hangen bij een familiefoto in een zilveren lijst die pontificaal en solitair op een bijzettafeltje stond. Op de foto stond een marineofficier in gala-uniform hand in hand met een jonge vrouw met een baby op haar arm. Cecilia herkende haar gastvrouw en -heer, maar dan van bijna een kwart eeuw geleden, toen het gezin nog uit drie personen bestond.

‘Is die man in uniform mijnheer Chacaltana?’ vroeg ze.

‘Nee ...’ antwoordde Chacaltana.

‘Ja,’ zei zijn moeder tegelijkertijd.

In de ogen van de jongen installeerde zich een licht verwijtende blik.

‘Mama ...’

‘Of je dat nu leuk vindt of niet, hij is je vader en ontkennen verandert daar niets aan.’

‘Ik heb alleen liever niet dat die foto in de kamer staat,’ bromde Chacaltana.

‘Hij verdient een ereplaats in deze woning, zoals iedere vader. Vooral na dat verschrikkelijke ongeval ...’

De stem van de moeder trilde en ze bracht een hand naar haar gezicht alsof ze iets uit haar ogen wilde wrijven, waardoor de interesse van Cecilia werd gewekt.

‘Leeft hij niet meer?’ vroeg ze, maar toen ze de geïrriteerde blik van Chacaltana zag, temperde ze haar toon, ‘... als ik zo vrij mag zijn?’

‘Dat is een lang verhaal,’ antwoordde Chacaltana onwillig, en hij probeerde een andere wending aan het gesprek te geven: ‘We gaan vanavond naar de film.’

‘Welke?’ vroeg de moeder.

‘*Saturday Night Fever*,’ specificeerde Cecilia. ‘Met John Travolta. Het is een dansfilm.’

Chacaltana huiverde. De woorden ‘night’, ‘fever’ en ‘dans’ voorspelden weinig goeds. Zijn moeder ging in de aanval: ‘Het is vandaag maandag. Vinden jullie dat een geschikte dag om uit te gaan?’

‘De bioscoop is vlakbij, mama. Hij draait in Cine Roma, hier om de hoek.’

‘En vinden jouw ouders dat wel goed?’

Cecilia haalde haar schouders op.

‘We leven in de jaren zeventig, hoor.’

‘Fatsoen en moraliteit raken nooit uit de mode, jongedame.’

‘Moraliteit heeft er niets mee te maken, we gaan gewoon naar de ...’

‘Oké!’ Chacaltana sprong op uit zijn stoel. ‘We moeten gaan. Straks missen we het begin nog.’

‘Maar hij begint pas over een halfuur!’ protesteerde Cecilia. ‘Ik heb de elpee van de film meegenomen ... Maar goed, dan draaien we die morgen wel.’

‘Morgen kun je niet komen,’ verordende de moeder. ‘Dan ben ik er niet.’

Zonder te antwoorden pakte Chacaltana de hand van Cecilia en troonde haar mee naar buiten. De buitenlucht voelde frisser aan dan ooit en zwijgend liepen ze naar de bioscoop drie straten verderop. Chacaltana liep aan de buitenkant van het trottoir, zoals het hoorde.

De bioscoop was reusachtig en luxueus en zat zelfs op de maandagavond helemaal vol. Alle vrouwen in de zaal zuchtten toen de hoofdpersoon in beeld kwam. De hele film leek enkel en alleen bedoeld om hem te laten schitteren. John Travolta maakte de ene na de andere pirouette op de dansvloer. *Stayin’ Alive*. John Travolta, een jongen van zijn leeftijd, uitgedost in colbert, overhemd met puntige boorden en strakke broek met wijde pijpen. *You Should Be Dancing*. John Travolta in de weer met de ritssluiting van zijn broek. John Travolta die zijn haren kamt. John Travolta die het meisje optilt onder een fonkelende discobal. Chacaltana kreeg al pijn in zijn heupen als hij ernaar keek. Maar naast hem hoorde hij de geruststellende ademhaling van Cecilia, een geluid dat hem even aangenaam in de oren klonk als dat van een spinnende kat.

Na de voorstelling, terwijl hij haar in een halflege bus naar huis bracht, praatte Cecilia aan één stuk door. Ze straalde: ‘Wat kunnen die dansen, zeg! En heb je gezien hoe ze gekleed gingen? Was er maar zo’n discotheek in Lima.’

‘Ja,’ antwoordde Félix, terwijl hij dacht: beter van niet. En uit een soort beroepsafwijking voegde hij daaraan toe: ‘Maar die zou wel al moeten sluiten voordat de avondklok ingaat.’

Ze lachte.

‘Wat?’ verdedigde hij zichzelf. ‘Dat is nu eenmaal de regel.’

‘Zo ben jij, nietwaar? Alles altijd analyseren.’

Hij kuchte. Maar Cecilia keek hem provocerend aan: ‘Ik weet zeker dat je nooit eens iets geks zou doen. Bijvoorbeeld dansen waar iedereen het ziet, of ... ik weet niet. Iets geks.’

‘Ik kan best wel iets geks doen.’

‘O, wat dan?’

In het zwakke licht van de autobus zag Cecilia er prachtig uit. Ze was niet zo groot, maar haar benen leken nu eindeloos lang en zacht. Chacaltana stond op het punt om haar daar ter plekke ten huwelijk te vragen, zonder verdere omwegen. Maar hij krabbelde terug: ‘Dat zal ik op een gepast moment doen.’

Ze dreef de spot met hem: ‘Er zijn geen “gepaste” momenten om iets geks te doen!’

‘Woensdag.’

‘Woensdag wat?’

‘Woensdag zal ik iets geks doen. Dat beloof ik.’

Ze schonk hem een kokette blik: ‘Daar reken ik dan op. Iets geks, stipt op tijd, perfect gepland.’

Hij glimlachte, maar kon niet voorkomen dat hij een kleur kreeg. Door de raampjes verschenen de huizen van Jesús María, de buurt van Cecilia.

‘Wat is er met je vader gebeurd?’ vroeg ze hem op de man af.

Chacaltana wilde het haar vertellen. Alles. Zijn slechte herinneringen. Het geweld. Zelfs de vlammen die het huis hadden verteerd. Hij wilde haar vertellen over de reis naar Lima die ze hadden gemaakt om het verleden achter zich te laten en over de sterke band die hij met zijn moeder had. Hij veronderstelde dat dat dingen waren die Cecilia moest weten. Maar ze waren al bij de halte aangekomen en ze moesten uitstappen.

Zwijgend legden ze de drie blokken af. Toen ze bijna bij haar huis waren, pakte ze hem bij de arm: ‘Mag ik je iets vragen?’

‘Natuurlijk.’

‘Moet je moeder er altijd bij zijn als we elkaar zien? Ik voel me daar niet prettig bij.’

‘Ze zal ons nooit alleen laten in huis. Uit respect voor jou. Om wat de mensen zouden kunnen denken.’

‘Wie gaat wat denken? Er woont verder niemand in jullie huis.’

Chacaltana gaf toe: ‘Oké, misschien is het om wat ze zelf zou kunnen denken.’

‘Ze mag me niet.’

‘Hoezo ze mag je niet ...? Natuurlijk mag ze je wel. Zo is ze nu eenmaal ... Soms kan ze wat hard lijken, maar je zult wel zien.’

‘Denk je?’

‘Dat weet ik zeker.’

In werkelijkheid wist hij dat in het geheel niet zeker. Integendeel zelfs. Zijn moeder mocht Cecilia niet. En het was zeker niet uit te sluiten dat zijn moeder haar nooit zou mogen. Dat ze niemand die haar zoon van haar afpakte ooit zou mogen. Maar hij was een volwassen man, hij had een positie, en nu moest hij orde op zaken stellen in huis.

Bij het afscheid omhelsde Cecilia hem. Dat verraste hem, maar hij genoot ervan.

‘Dus woensdag ga je je gekke ding doen?’ vroeg ze.

‘Woensdag,’ beloofde Chacaltana. ‘Stipt op tijd en perfect gepland.’

Ze lachte en wilde hem op zijn mond kussen. Om het afscheid niet te onzedelijk te maken, draaide hij zijn gezicht iets weg en bood haar een mondhoek aan. Na woensdag zouden ze meer dan genoeg tijd voor intimiteiten hebben.

‘Wie?’

De vrouw achter de balie boog zich voorover naar Chacaltana en nam hem argwanend op.

‘Calvo. Joaquín Calvo. Docent sociologie.’

Nadat ze een paar documenten had ingekeken, snauwde ze hem toe: ‘Die ontvangt vandaag geen studenten. Alleen op woensdag en vrijdag.’

‘Ik ben geen student. Ik ben een vriend van hem.’

De vrouw zette haar bril wat lager op haar neus om beter op hem te kunnen neerkijken. Ook drukte ze met haar kin op een halskwab, waardoor een soort krop ontstond zoals papegaaien die wel hebben. Maar ze stemde erin toe om een telefoontje te plegen.

Terwijl Chacaltana wachtte, kwamen er groepjes studenten uit de gang, die richting Plaza Francia liepen. De onachtzaamheid op het gebied van persoonlijke hygiëne van velen van hen was algemeen bekend. Hun haar was lang en ongekamd en sommigen hadden volle baarden en droegen versleten hoornen brillen. Ook waren erbij die hoogsluitende broeken met wijde pijpen droegen, waardoor het leek alsof ze olifantenpoten hadden. Onder de vrouwelijke studenten was de minirok oververtegenwoordigd. In zijn ivoren toren, gekleed in het driedelige kostuum dat hij in de uitverkoop had gekocht en met de stropdas van zijn opa en de door zijn moeder gebreide sjaal om, waande Chacaltana zich superieur. Volwassen, dat voelde hij zich.

Nadat ze de telefoon had neergelegd, zei de receptioniste: ‘De heer Calvo is niet aanwezig.’

‘En wat mag daar de reden van zijn, mevrouw?’

Ze had hem al de rug toegekeerd, maar draaide zich half weer

naar hem om en zei, om van hem af te komen: 'Ik heb geen idee, mijnheer.'

'Zou u zo vriendelijk willen zijn om dat na te vragen, als het niet te veel moeite is?'

Ze maakte een smalend gebaar met haar hand. Terwijl hij op het antwoord wachtte, vroeg Chacaltana zich af wat Joaquín in deze situatie zou hebben gedaan. Zijn vriend had hem er dikwijls op gewezen dat goede manieren en een beetje stroop om de mond smeren wonderen deden. En soms als ze ergens een Pepsi kochten, maakte hij een schalkse opmerking tegen de verkoopster. Chacaltana besloot hem te imiteren. Hij zocht in zijn geheugen naar een zin van Joaquín die geschikt was voor de gelegenheid. Die vond hij: 'Ik neem aan dat engeltjes als u het heel druk hebben in de hemel, maar u bent vast wel zo goed om even naar de aarde af te dalen om mij een kleine dienst te bewijzen.'

Alleen al het uitspreken van die woorden deed hem blozen. Hij had onmiddellijk spijt en vreesde dat hij te ver was gegaan. Maar de vrouw draaide zich nu in heel haar zwaarlijvigheid naar hem toe. Eerst bekeek ze hem schaamteloos van onder tot boven. Vervolgens gooide ze er een spottend lachje uit: 'Probeer je nu met me te flirten?'

'Het is essentieel dat ik de heer Calvo te spreken krijg,' drong Chacaltana aan. Het leek hem zinvol om zichzelf belangrijker voor te doen dan hij was en hij voegde eraan toe: 'Ik ben actief betrokken bij een van zijn onderzoeken.'

'Ik had je moeder kunnen zijn, jongen.'

Chacaltana zag het beeld van zijn moeder voor zich.

'Geloof me, dat is niet zo,' verzekerde hij haar.

De vrouw zuchtte berustend. Maar achter de zwarte mascara waarmee haar oogwimpers waren verzadigd, fonkelde iets wat op een blik van verstandhouding leek.

'Mijnheer Calvo heeft zich vorige week ziek gemeld. Sindsdien is hij niet meer geweest.'

Ziek. Natuurlijk. Dat verklaarde alles.